

EMO'dan...

Mahir Ulutaş
EMO 49. Dönem Yönetim Kurulu Başkanı

Yeni bir Elektrik Mühendisliği Dergisi sayısı ile karşınızdayız. Birbirinden değerli yazıların olduğu dergimizi sizlerle buluştururken, geride bıraktığımız dönemi de kısaca değerlendirmek istiyoruz.

Türkiye'nin uzun yıllardır içinde bulunduğu siyasi-ekonomik kriz sonucu ülkemizde pahalılık zirveye ulaşmış durumda. Yüksek enflasyon nedeniyle özellikle gıda fiyatlarındaki artışın önüne geçilemezken, yurttaşlarımız beslenme, barınma, ulaşım gibi temel gereksinimlerini dahi karşılayamaz hale geldiler. 4 kişilik bir aile asgari tüketim üzerinden 500 liraya varan elektrik faturası ödemekte. Fahiş zamlar nedeniyle 1000 liraya yaklaşan faturalardan dolayı İnternet artık "lüks" olarak görülüyor. Konut fiyatları öyle yükseldi ki, "maaşlı çalışarak" ev sahibi olma fikri emeğiyle geçinenler için hayal oldu.

Milyonlar açlığa mahkum edilmişken, iktidar göstermelik "tasarruf paketleri" açıklamakta, perde gerisinde savurgan harcamalar sürmekte, bir yanda müthiş bir zenginlik ve ihtişam birikirken diğer yanda geniş halk kesimleri büyük bir yoksulluk ve umutsuzluk içinde yaşamaya çalışmakta. Ne yazık ki 22 yıldır işbaşında olan AKP iktidarının Türkiye'yi getirdiği nokta, "karın tokluğuna" çalışan, gelecekte umutsuz ve mutsuz insanlar ülkesidir.

Enerji alanında yürütülen özelleştirme ve serbestleştirme politikaları sonucunda bugün dışarıya bağımlı, ihtiyacın çok üzerinde kapasiteye sahip ve sürekli kamu fonlarıyla sübvansede edilmeye muhtaç, plansız ve denetimsiz bir yapı oluşmuştur. Elektrik üretim ve dağıtımına yönelik özelleştirmeler, halkımıza pahalı elektrik, pek çok bölgede yetersiz ve kusurlu hizmet olarak geri dönmüştür.

Geçtiğimiz aylarda Diyarbakır ve Mardin'de elektrik kaynaklı olduğu belirtilen yangında 15 kişi yaşamını yitirmiş; ardından İzmir'deki sel baskınında 2 kişi yoldan geçerken elektrik akımına kapılarak hayatını kaybetmiştir. Kamu yararına verilmesi gereken bir hizmetin kâr odaklı gerçekleştirilmesinin ne denli tehlikeli sonuçlar üretebileceğinin örneği olan bu olaylar, elektrik şebekesindeki vahim hataları gözler önüne sermiştir. 21. yüzyılda Türkiye'nin metropol şehirlerinden birinin merkezinde can güvenliği bile yoktur...

Üstelik 1 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla devreye giren elektrik tarifelerine göre, dağıtım şirketlerinin aldığı dağıtım bedeli, elektrik enerjisi bedelini geçmiş durumdadır. 50 kuruşun altında bir bedelle temin edilen birim elektrik enerjisi şirketler tarafından 1.36 TL'ye tüketiciye ulaştırılmaktadır. Kuşkusuz özel dağıtım şirketlerinin kullandığı altyapı kamu malı, verdikleri hizmetler de kamu hizmetidir.

Dağıtım şirketleri vatandaşlara elektrik enerjisini kaliteli, güvenli, sürekli ve ucuz bir şekilde ulaştırmaktan sorumludur. Bugün geldiğimiz nokta, özel sektör tarafından işletilen elektrik dağıtım hizmetlerinin genel ekonomiyi zora sokacak şekilde başarısız bir biçimde işletildiğini göstermektedir. Kamu eliyle yürütülmesi gereken hizmetin özelleşmesi, fahiş düzeyde pahalılık yaratmanın yanında, kamu kaynaklarının özel sektöre sınırsızca aktarılması sonucunu da doğurmuştur.

Geniş halk kitlelerini değil, şirket çıkarlarını önceleyen iktidar, şimdi de "gelir gruplarına göre ödeme sistemi getirileceğine" dair açıklamalar yapmaktadır. "Çok tükene yüksek fatura" gibi gerekçelerle yine yoksul halkın cebine göz diken iktidarın, lobi grupları ve sermayenin baskısıyla var olan sürdürülemez durumu korumaya çalıştığı açıktır.

Ucuz, kaliteli ve güvenilir enerjiye erişim tüm yurttaşlar için temel haktır. Özelleştirme bedelleri için alınan dövize endeksli kredilerin rahat ödenmesi için dağıtım şirketlerine kaynak aktarıldığı bir Türkiye tablosu, artık geride bırakılmalıdır. Kamucu anlayışla; enerji alanında, ticari ve siyasi çıkarlardan uzak, üretim sektörleri başta olmak üzere genel ekonomiyi destekleyecek şekilde tarifeleri belirleyebilecek özerk bir yapının inşası mümkün ve zorunludur. Arz güvenliğini sağlamak ve toplam maliyeti düşürmek için özelleştirilen üretim tesisleri ve dağıtım bölgelerinin kamulaştırılması acilen gündeme alınmalıdır.

Değerli Üyelerimiz,

Cumhuriyetin biriktirdiği tüm değerleri, savurgan bir mirasyedi gibi birer birer elden çıkartan iktidar, özelleştirmenin sonuçları ortadayken, bilindiği üzere, son olarak gözünü elektrik sistemimizin kalbi mahiyetindeki Türkiye Elektrik İletim A.Ş'ye (TEİAŞ) dikmiş ve kurumun özelleştirilmesi kararını almıştır. Bu kadar önemli ve stratejik bir doğal tekelin satılması ulusal güvenlik için çok büyük riskler yaratacaktır. EMO olarak bir kez daha uyarıyoruz, TEİAŞ'ın özelleştirme kararından derhal vazgeçilmelidir.

Değerli Meslektaşlarım,

Gün geçmiyor ki vicdanları yaralayan bir olayla karşılaşmayalım... Diyarbakır Tavşantepe Köyü'nde katledilen 8 yaşındaki Narin'in cinayeti hala aydınlatılabilmiş değilken, daha birkaç aylık bebekler de içinde her yaştan çocuğa yönelik ensest, tecavüz ve istismar haberleri kamuoyunda gündem olmaya devam ediyor. Adalet Bakanlığı verilerine göre 2023 yılında savcılıklara gelen çocukların cinsel istismarı dosya sayısı 66 bin 138. Geçen yıl mahkemelerde görülen çocukların cinsel istismarı dava sayısı 14 bin 919; bu suçtan mahkum olan kişi sayısı 7 bin 88'dir. Aile içinde üstü örtülen istismarın sayısı ise bilinmiyor bile... Bu veriler gösteriyor ki çocuklarımızı koruyamıyoruz.

İstismara uğrayan, yaşam hakkı elinden alınan her çocuğun hikayesi, çocuk koruma sisteminin, bu alandaki politikaların eksikliklerini, zayıflıklarını ve yanlışlıklarını ortaya koymaktadır. Yapılan araştırmalar ülkedeki refah seviyesinin çocuklar için güvenli bir ortamın oluşmasında büyük etkisi olduğunu göstermektedir. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde "taraf devletlerin, her çocuğun temel yaşama hakkına sahip olduğu ve çocuğun hayatta kalması ve gelişmesi için mümkün olan azami çalışmayı göstermek zorunda oldukları" belirtilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 4. maddesinde, "Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır" denilmektedir. Çocukların hakları ihlal edildikten sonra değil, bu olaylar yaşanmadan önce gerekli önlemler alınmalıdır.

Değerli Üyelerimiz,

Elektrik Mühendisliği Dergisi'nin "Yapay Zeka ve Elektrikli Araç Teknolojileri" dosya konulu yeni sayısı için yazılarıyla katkı veren tüm meslektaşlarımıza, Yayın Kurulumuza ve EMO Basın Birimi'ne teşekkür eder, keyifli okumalar dilerim.

Saygılarımla...